

Jelentkezési Tendenciák Kutatási Program 2000–2010.

Szerzők:

Fábrí István (Educatio Nonprofit Kft., Felsőoktatási Igazgatóság)
Híves Tamás (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet)
Imre Anna (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet)
Kozák Kökény (Központi Statisztikai Hivatal)
Veroszta Zsuzsanna (Educatio Nonprofit Kft., Felsőoktatási Igazgatóság)

Szerkesztők:

Fábrí István
Nyerges Andrea
Horváth Tamás

A Függelék összeállításában közreműködött:

- I. A felvételi eljárás változásai* – Bódi Emese, Gellai Beáta, Nyerges Andrea
(Educatio Nonprofit Kft., Felsőoktatási Igazgatóság)
II. Szakok népszerűségi mutatói – Fábrí István
(Educatio Nonprofit Kft., Felsőoktatási Igazgatóság)
III-IV. Hazai felsőoktatási intézmények adatai – Buzás Irén
(Educatio Nonprofit Kft., Felsőoktatási Igazgatóság)
V. Magyar nyelvű felsőoktatás a szomszédos országokban – Kötél Emőke
(Balassi Intézet, Márton Áron Szakkollégium)
VI. Válogatott irodalom – Kiss László
(Educatio Nonprofit Kft., Felsőoktatási Igazgatóság)

A felsőoktatási statisztikák feldolgozásában közreműködött Kasza Georgina.

Szöveggondozás, korrektúra: Skaliczki Orsolya

A kiadvány az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával készült, a Társadalmi Megújulás Operatív Program 4.1.3 A felsőoktatási szolgáltatások rendszer szintű fejlesztése kiemelt projekt intézkedései keretében, a Diplomás Pályakövető Rendszer megvalósítása során.

Az Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.
Felsőoktatási Igazgatóság kiadványa

Felelős kiadó: Visnyei Csaba

Tartalomjegyzék

FELSŐOKTATÁSI MŰHELY FÜZETEK I.

FELSŐOKTATÁSI JELENTKEZÉSEK 2010 – TOVÁBBTANULÁSI TENDENCIÁKAT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK

<i>Előszó</i>	5
• A hazai felsőoktatási jelentkezések fontosabb összefüggései • Fábri István	9
• A felsőoktatási továbbtanulás demográfiai vonatkozásai • Kozák Kőkény	29
• A középfokú oktatás szerkezeti változásai és az érettségivel kilépők • Imre Anna – Hives Tamás	39
• Az idősebb korosztály jelentkezési tendenciái • Veroszta Zsuzsanna	49
Függelék	
I. A felsőoktatási képzési szerkezet és a felvételi eljárás legfontosabb változásai 2001–2010.	60
II. Szakok népszerűségi mutatói	66
III. Magyarországi egyetemi és főiskolai karok népszerűségi mutatói	75
IV. Egyházi fenntartású felsőoktatási intézmények és hitéleti képzéseik	80
V. Szomszédos országok magyar nyelvű képzést folytató felsőoktatási intézményei	82
VI. Válogatott irodalom	87
VII. Felhasznált adatbázisok	90

Előszó

Az egyetemi, főiskolai képzésről szóló szakmai párbeszéd egyik megkerülhetetlen témája a hallgatói életpálya, ezen belül is a felsőoktatásba történő belépés, illetve a munkaerőpiacra való kilépés kérdésköre. Míg ez utóbbival elsődlegesen a diplomás pályakövetés foglalkozik, addig az előbbi a felsőoktatási felvételt és a jelentkezési tendenciákat érinti, legyen szó az aktuális felvételi jogszabályokról, a képzési kínálat összetételéről vagy a pontszámítás, felvételi eljárás mikéntjéről. A két kérdés szorosan összefügg egymással, azonban jelenleg csupán a felsőoktatási jelentkezésekről állnak rendelkezésünkre közel teljes körű adatsorok, az elhelyezkedéshez kapcsolódóan a TÁMOP 4.1.3 központi Diplomás Pályakövető Rendszer (DPR) program nyújt majd megfelelő adatokat. A felsőoktatási kibocsátás adatai csak akkor értelmezhetőek megfelelően, ha a felsőfokú tanulmányokra pályázók adatait, és egyúttal a jelentkezési tendenciákat is elemezzük.

A felvételi azonban jóval összetettebb kérdés, amire nem szabad pusztán felsőoktatás-politikai eszközként tekintenünk, hiszen annak feltételrendszere, lebonyolítása, mindezek változásai, illetve az ezzel is összefüggő jelentkezési-felvételi folyamatok jelentős kihatással vannak a szélesebb értelemben vett társadalmi-gazdasági fejlődésünkre, elég csak a társadalmi mobilitásra, tudásalapú gazdaság megteremtésére vagy a regionális különbségekre utalni. A fentiekből az következik, hogy a felsőoktatási felvétellel kapcsolatos döntéseknél nagyon körültekintően kell eljárni, közép- és hosszú távú hatásokkal egyaránt szembe kell nézni. A döntések megalapozásához mindenképp szükség van a jelen, illetve múltbeli folyamatok, tendenciák pontos megismerésére és megértésére. Mindehhez minél pontosabb és megbízhatóbb adatok kellene, és nemcsak a felsőoktatás, illetve a felvételi témakörében, hiszen a felsőfokú beiskolázás csak széles körű társadalomtudományi összefüggésben tárgyalható, amelyhez szorosan kapcsolódnak demográfiával, közoktatással, foglalkoztatással vagy regionalitással összefüggő kérdések is.

A felvételi jelentkezési adatokat, tendenciákat évről évre egyre nagyobb figyelem övezi. Ez szorosan kapcsolódhat azzal az egyre élesedő versennyel, amelyet a felsőoktatási intézmények folytatnak a leendő hallgatókért, így ezek az adatsorok ma már nemcsak egy intézmény vagy szak népszerűségét minősítik, hanem az adott egyetem vagy főiskola marketing munkáját is. De az is nyilvánvaló, hogy egy jelentkező számára egy-egy szak előző évi ponthatára, jelentkezési aránya, vagy akár ezek több éves tendenciája mind-mind nagyon fontos szempont lehet az adott intézmény, szak kiválasztásánál.

A felvétellel kapcsolatos adatok, elemzések iránt növekvő intézményi és ágazati igényeket érzelve az Educatio Nonprofit Kft. jogelődje, az Országos Felsőoktatási Felvételi Iroda kommunikációs vezetője, Roberts Éva ismerte fel először, hogy a felvétellel kapcsolatos tájékoztatási tevékenységhez nagyon jól felhasználható a felvételi eljárás során képződő hihetetlenül gazdag és értékes adatbázis, illetve annak elemzése és közérthető formában történő közreadása. Másik

oldalról nézve, a központi felsőoktatási tájékoztatás új kiadványaiban (*Mit kínál a magyar felsőoktatás?, Felvételi tájoló, Felvi Rangsor stb.*), majd az interneten is naprakészen elérhető információk, egyfajta öngerjesztő mechanizmusként, maguk is hozzájárultak a felsőoktatási szféra érintett szereplői (jelentkezők-hallgatók, szülők, felsőoktatási intézmények, oktatók, minisztériumi és háttérintézményi munkatársak, média) felől megnyilvánuló információs igény folyamatos növekedéséhez.

A felvételi jelentkezési adatok egyrészt az elmúlt tíz év során egyre többféle célcsoport számára lettek elérhetőek, másrészt különböző módokon kerültek felhasználásra. A kezdetekkor, az ezredforduló tájkán csupán a legnépszerűbb intézményekről készültek statisztikai elemzések, ehhez képest manapság a jelentkezési adatok közül 15 különböző szempont szerint lehet statisztikai táblákat összeállítani, ezeken belül is sok esetben „lefűrhatunk” az elemi adatok szintjéig, s mindezt akár 10 évre visszamenőleg is megtehetjük.

Több mint tíz esztendeje folyik évről évre ezen adatoknak a szisztematikus feldolgozása, elemzése, majd publikálásuk is. Az elemzésekből a szakok, intézmények népszerűsége mellett megismerhetjük pl. már azt is, hogy regionálisan milyen jelentkezési tendenciák jellemzőek egy-egy intézményre, milyen volt a felvételizők nemek szerinti eloszlása, vagy hol volt a legtöbb nyelvvizsgálóval rendelkező felvételiző. Ezek a kisebb elemzések hétről hétre olvashatóak a Felvi.hu-n, de a felvétellel kapcsolatos tájékoztató kiadványokban is gyakran lehetett információkat, elemzéseket találni egy-egy szak vagy képzési terület előző évi adatairól. A felvételizők számára nagyon fontos támpontot jelentenek ezek az információk. Ezen felül a Felsőoktatási Igazgatóság által gondozott folyóiratban, a Felsőoktatási Műhelyben is rendszeresen olvashatók a felvételi eredményekre épülő hosszabb elemzések, kutatási eredmények is, igaz, elsősorban a szakértők, szakemberek számára.

Szintén közel tíz éves múltja van már az Educatio, illetve a jogelődje által Magyarországon először közreadott felsőoktatási rangsoroknak is, amelyekben a lehangsúlyosabb sorrendképző szempontok között találjuk a felvétellel kapcsolatos adatokat: jelentkezők számát, ponthatárokat, jelentkezők összetételét.

A felvételi eredmények, adatok további hasznosítási területeit sem hagyhatjuk ki a felsorolásból, még ha kevésbé ismert is: évről évre, különösen a tavaszi szemeszterben ma már hagyományosan meghívunk felsőoktatási intézmények, egyéb felsőoktatási szereplők, hogy mutassuk be a legfrissebb jelentkezési adatokat, adatsorokat. Emellett a felvételi eljárás egy-egy kitüntetett pillanatában a minisztériumi sajtótájékoztatókon is e jelentkezési-felvételi adatok állnak az érdeklődés középpontjában. Másfelől évről évre egyre több egyetem, főiskola, kutatóintézet fordul hozzánk, hogy szükségük lenne különböző elemzésekhez a felvételire vonatkozó adatbázisok egy-egy speciális részére.

A felvételi jelentkezési adatokból származó információkat jól kiegészítik azok a kutatások, amelyek akár a hallgatók, akár a még középiskolába járók körében készültek, immár szintén több éve, továbbtanulási, illetve elhelyezkedési motivációkról, felvétellel kapcsolatos döntésekről, vagy intézmények értékeléséről.

Az adatok illetően nyilvánossága nagyban hozzájárulhatott ahhoz a szakmai körökben általános vélekedéshez, hogy a hazai felsőoktatás terén a felvétellel kapcsolatos adatbázisok a leginkább rendszerezettek, és a legsokoldalúbb módon vannak hasznosítva. De a fentiek mellett még számos más adatgyűjtés zajlik a felsőoktatásban, gondolunk itt a statisztikai vagy a különböző akkreditációs eljárásokhoz kapcsolódó adatgyűjtésre. Ezek esetében azonban nem vagy csak részlegesen lehet beszélni az adatok sokrétű és közérdekű hasznosításáról, hiszen természetesen a felhasználhatóságuk, közérthetőbb feldolgozásuk is korlátozottabb. Mindezekon felül van a felsőoktatási adatoknak egy olyan - korántsem szűk - köre, ahol még az adatgyűjtés is meglehetősen ad hoc módon zajlik, ezek sok esetben pillanatnyi döntéseket alapozhatnak csak meg, így itt még adatbázisokról

sem beszélhetünk, nemhogy további hasznosításról, elemzésekről. Ugyanakkor jelentős érdeklődés lenne az intézményi gazdálkodásra, kutatási tevékenységre vagy a már említett elhelyezkedési tendenciákra vonatkozó adatokra is, azonban ilyen jellegű adatgyűjtés, illetve az ebből származó tájékoztatás, elemzések még nem készültek el kiforrott formában. E kötet jó példa lehet arra is, hogyan és miképpen lehet majd a felsőoktatásról történő kilépésről, az elhelyezkedésről bővebb és sokrétűbb adatokat elemezni, kutatni, és ezeket egy kiadványban áttekintő módon bemutatni.

A Felsőoktatási Műhely című folyóiratunk elindításakor az egyik legfőbb célunk annak elősegítése volt, hogy a felsőoktatást érintő kérdéseket minél inkább a megfelelő adatokra, empirikus kutatási eredményekre épülő szakmai diskurzus tárgyalhassa. Ebben a törekvésünkben a legmeszszőbb a felvételi jelentkezési adatok kapcsán jutottunk, ezért kézenfekvőnek tűnt, hogy egy külön kötetben mutassuk be az ezen adatkörre vonatkozó legfontosabb tudnivalókat, áttekintést adva az elmúlt tíz év ez irányú történéseiről is. Terveink szerint jelen kiadvány egy sorozat kezdete, minden év tavaszán egy hasonló „éves jelentés”-t szeretnénk megjelentetni a felsőoktatási felvételi jelentkezési adatokról, amely a legfrissebb adatsorok mellett más, kapcsolódó elemzéseket is tartalmazna.

Horváth Tamás

felsőoktatási igazgató
Educatio Nonprofit Kft.

